UNIT : 8

Chapter : 20

পেটেণ্ট আইন ১৯৭০

প্ৰ. পেটেণ্ট আইনৰ ইতিহাস বৰ্ণনা কৰা।

Ans : শিল্প জাগৰণৰ ফলস্বৰূপে ঊনৈশ শতিকাৰ শেষভাগত শিল্প উদ্যোগ তথা আন আন বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত বিশেষ অগ্ৰগতি হোৱাটো পৰিলক্ষিত হৈছিল। সেই সময়ত উদ্ভাৱকসকলৰ মাজত সৃষ্টি হোৱা তীব্ৰ প্ৰতিযোগিতাৰ ফলস্বৰূপে উদ্ভাৱিত সামগ্ৰীৰ ওপৰত উদ্ভাৱনকাৰীসকলে স্বত্ব সম্পৰ্কে বিভিন্ন প্ৰশ্ন উত্থাপন হোৱাত এখন পেটেণ্ট আইন সম্পৰ্কে চিন্তা-চৰ্চা কৰা দেখা গৈছিল। উদ্ভাৱকসকলৰ প্ৰকৃত স্বাৰ্থ সুৰক্ষা দিয়াৰ উদ্দেশ্যে বৃটিছ চৰকাৰে Indian Patents and Designs Act. ১৯১১ নামেৰে ভাৰতত প্ৰথম পেটেণ্ট আইন প্ৰস্তুত কৰিছিল। ১৯৪৪ চনত ভাৰত চৰকাৰে পেটেণ্ট আইনখনৰ সংশোধন কৰিবলগীয়া হৈছিল। অনুসন্ধান কমিটি নামেৰে এখন পেটেণ্ট পুনৰীক্ষণ কমিটি গঠন কৰি দিছিল। উক্ত কমিটিয়ে ১৯৫০ চনত পেটেণ্ট

হোৱা দেখা যায়।

Q. পেটেন্ট আইনমতে পেটেন্টৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীসমূহৰ বিষ[য়ে] আলোচনা দাঙি ধৰা।

Ans: পেটেন্ট আইনমতে পেটেন্টৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীসমূহ হ'ল: (ক) সাধাৰণ পেটেন্ট (খ) সংযোজিত পেটেন্ট (গ) পৰম্পৰাগত পেটেন্ট।

(ক) সাধাৰণ পেটেন্ট: ধাৰা 6 (1) মতে মাত্ৰ এজন আবেদনৰ দ্বাৰা সাধাৰণ পেটেন্ট পাব পাৰি। ভাৰতীয় বা বিদেশী ব্যক্তি- এজনে নিজৰ উদ্ভাৱনৰ সত্যতা প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবৰ বাবে তেওঁ বা তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰী বা কোনো মৃত ব্যক্তিৰ আইনগত প্ৰতিনিধিয়ে এককে বা যৌথভাৱে সাধাৰণ পেটেন্টৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে। এইক্ষেত্ৰত ধাৰা 2 (1) মতে কোনো উদ্ভাৱিত সামগ্ৰী ভাৰতলৈ প্ৰথমে আমদানি কৰোতাজনক বা প্ৰথম বাৰ্তাবাহ[ক] জনক ভাৰতবৰ্ষৰ বাহিৰত উদ্ভাৱনৰ সত্যতা বা প্ৰথম উদ্ভাৱ[ক] বুলি গণ্য কৰিব নোৱাৰি।

(খ) সংযোজিত পেটেন্ট: ধাৰা 54 (1) মতে সৰ্বপ্ৰথম পেটে[ন্টৰ] আবেদনকাৰীয়ে সংযোজিত পেটেন্টৰ বাবে আবেদন কৰিব পা[ৰে] যদিহে প্ৰথম পেটেন্টৰ আবেদন গ্ৰহণ নকৰাকৈ থাকে বা পাও[?] নত গৃহীত হৈ থাকে। যেতিয়া সৰ্বপ্ৰথমে পেটেন্ট ভংগ হ[য়] তেতিয়া সংযোজিত পেটেন্টই স্বাধীন অস্তিত্ব লাভ কৰে আৰু উ[ক্ত] স্বাধীনতা প্ৰকৃত পেটেন্টৰ নিৰ্ধাৰিত সময়লৈকে বৰ্তি থাকিব [?] যদিহে নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ চৰকাৰী মাচুল দিলে।

(গ) পৰম্পৰাগত পেটেন্ট: যিকোনো এজন ব্যক্তিয়ে যিজনে পৰম্পৰাগত কোনো সামগ্ৰী উদ্ভাৱন কৰিছে বা তেওঁৰ অ[...] ব্যক্তিয়ে পৰম্পৰাগত স্বত্বৰ বাবে আবেদন কৰিব পা[ৰে]

Scanned with CamScanner

প্ৰ. পেটেণ্ট প্ৰক্তিকৰণৰ বিভিন্ন তথ্যসমূহ কি কি ? পেটেণ্ট আইনমতে পেটেণ্ট পঞ্জীকৰণৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থাসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

উত্তৰ: পেটেণ্ট প্ৰক্তিকৰণৰ বিভিন্ন তথ্যসমূহ হ'ল :→

১. বিষয়বস্তু এককৰে নতুন হোৱা উচিত।

২. বিষয়বস্তুৰ উপযোগিতা থকা উচিত।

৩. এটি উদ্ভাৱন বুলি গণ্য কৰা হ'ব লাগিব।

৪. এনে বিশেষ অদ্ভুত প্ৰণালী বুলি গণ্য কৰিব লাগিব।

৫. উক্ত সামগ্ৰীটোৰ বজাৰ যোগ্যতা থকা উচিত।

পেটেণ্ট পঞ্জীকৰণৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থাসমূহ হ'ল :→

১. পেটেণ্ট কাৰ্যালয়ত পেটেণ্ট পঞ্জীয়নৰ বাবে নিম্ন উল্লেখিত তথ্যসমূহ দাখিল কৰিব লাগে।

(ক) পেটেণ্ট গ্ৰহণকাৰীৰ নাম আৰু ঠিকনা : পেটেণ্টধাৰী হৈছে কোনো এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বাবে এজন ব্যক্তি যিজনে পঞ্জীয়নৰ বাবে পেটেণ্ট গ্ৰহণকাৰী বা অধিকাৰী হিচাপে নাম লিপিবদ্ধ কৰে।

(খ) নিৰ্ধাৰণৰ জাননী আৰু পেটেণ্ট হস্তান্তৰ, পেটেণ্টৰ অনুজ্ঞাপত্ৰ আৰু সংশোধন, পেটেণ্ট বিস্তাৰ আৰু ইয়াৰ তথ্যসমূহ দাখিল কৰিব লাগিব।

(গ) পেটেণ্ট নাকচ বা অধিকাৰ সম্পৰ্কে উপযুক্ত তথ্য দাখিল কৰিব লাগিব।

২. প্ৰকাশলৈ দিয়া জাননী, লিখিত, মৌখিক বা গঠনমূলক যিয়েই নহওক কিছুমান পঞ্জীয়নৰ সময়ত দাখিল কৰিব লাগে আৰু নিয়ন্ত্ৰকে ইয়াৰ দ্বাৰা কোনো ধৰণে প্ৰভাৱিত হয়।

৩. কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ তদাৰক আৰু নিৰ্দেশনাৰ অধীনত পঞ্জীয়ন নিয়ন্ত্ৰক আৰু পৰিচালনা নিয়ন্ত্ৰণৰ অধীনত থাকিব।

৪. যদি আনধৰণে একো উল্লেখ নাথাকে তেতিয়াহ'লে আইনত

সহজভাৱে নিযুক্ত পেটেন্ট পঞ্জীয়ন বা কম্পিউটাৰৰ স্ক্ৰীণৰ মিকোনো অংশ, বা মিকোনো ইলেকট্ৰনিক পদ্ধতিৰ নিজৰ অধীনত উল্লেখিত পদ্ধতি অনুযায়ী সুৰক্ষা দি থাকিব পাৰে।
5. যদিহে ভাৰতীয় সাক্ষ্য আইন (Indian Evidence Act.) 1982 মনত আন ধৰণে উল্লেখ নাথাকে তেতিয়াহ'লে পঞ্জীকৰণ পেটেন্টৰ নকল বা পেটেন্টৰ অংশ নিযুক্ত বা তেওঁৰ অনুমোদিত মিকোনো বিষয়াৰ দ্বাৰা প্ৰমাণিত কৰি ভবিষ্যত প্ৰমাণৰ বাবে নিজৰ অধীনত ৰাখিব পাৰে।
6. পঞ্জীয়নৰ বাবে পেটেন্টটো সম্পূৰ্ণৰূপে বা আংশিকভাৱে কম্পিউটাৰ স্ক্ৰীণ বা মিকোনো ইলেকট্ৰনিক মাধ্যমত ৰখাৰ বাবে—

ⓐ কম্পিউটাৰ স্ক্ৰীণ বা মিকোনো ইলেকট্ৰনিক মাধ্যমত ৰখা তথ্যপাতিৰ সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ লিপিবদ্ধ হোৱা বুলি ধৰি লোৱা হ'ব।

ⓑ এই আইন অনুসাৰে দৰকাৰী সকলো তথ্যপাতি লিপিবদ্ধ কৰা বুলি ধৰা হ'ব।

ⓒ আইন অনুসাৰে কম্পিউটাৰ স্ক্ৰীণ বা মিকোনো ইলেকট্ৰনিক মাধ্যমৰ দ্বাৰা ৰখা তথ্য সংশোধনী সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে বুলি ধৰি লোৱা হ'ব।

8. পেটেন্ট নিৰ্ধাৰণ আৰু হস্তান্তৰৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থাসমূহ কি কি?

Ans: পেটেন্ট নিৰ্ধাৰণ আৰু হস্তান্তৰৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থাসমূহ হ'ল:

1. যেতিয়া কোনো এজন ব্যক্তিয়ে পেটেন্ট অধিকাৰ নিৰ্ধাৰণ, হস্তান্তৰ বা আইনৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰ কৰাৰ অধিকাৰ পায়, তেতিয়া লিখিত ভাৱে নিৰ্দিষ্ট পদ্ধতিৰে নিযুক্তৰ ওচৰত তেওঁৰ অধিকাৰ পঞ্জীয়নৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে।
2. আগতীয়াকৈ আইনৰ কোনো ব্যৱস্থা নোলোৱাকৈ এজন আবেদন-

হোৱা দেখা যায়।

প্ৰ. পেটেণ্ট আইনমতে পেটেণ্টৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবা।

Ans: পেটেণ্ট আইনমতে পেটেণ্টৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীসমূহ হ'ল: (ক) সাধাৰণ পেটেণ্ট (খ) সংযোজিত পেটেণ্ট (গ) পৰম্পৰাগত পেটেণ্ট।

ndia)
nt outside In
orcement)
ds and servi
ansactions)
nsactions)

(ক) সাধাৰণ পেটেণ্ট: ধাৰা 6 (1) মতে যি এজন আবেদনৰ দ্বাৰা সাধাৰণ পেটেণ্ট পাব পাৰি। ভাৰতীয় বা বিদেশী ব্যক্তি এজনে নিজৰ উদ্ভাৱনৰ সত্যতা প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবৰ যাৰে তেওঁ বা তেওঁৰ আইনগত প্ৰতিনিধিয়ে উত্তৰাধিকাৰী বা কোনো মৃত ব্যক্তিৰ আইনগত প্ৰতিনিধিয়ে একলে বা যৌথভাৱে সাধাৰণ পেটেণ্টৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে। এইক্ষেত্ৰত ধাৰা 2 (1) মতে কোনো উদ্ভাৱিত সামগ্ৰী ভাৰতলৈ প্ৰথমে আমদানি কৰোঁতাজনক বা প্ৰথম বাৰ্তাবাহকজনক ভাৰতবৰ্ষৰ বাহিৰত উদ্ভাৱনৰ সত্যতা বা প্ৰথম উদ্ভাৱক বুলি গণ্য কৰিব নোৱাৰি।

(খ) সংযোজিত পেটেণ্ট: ধাৰা 54 (1) মতে সৰ্বপ্ৰথম পেটেণ্টৰ আবেদনকাৰীয়ে সংযোজিত পেটেণ্টৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে যদিহে প্ৰথম পেটেণ্টৰ আবেদন গ্ৰহণ নকৰাকৈ আছে বা পঞ্জীকৰণত গৃহীত হৈ আছে। যেতিয়া সৰ্বপ্ৰথমে পেটেণ্ট ভংগ হয়, তেতিয়া সংযোজিত পেটেণ্টই স্বাধীন অস্তিত্ব লাভ কৰে আৰু উক্ত স্বাধীনতা প্ৰকৃত পেটেণ্টৰ নিৰ্ধাৰিত সময়লৈকে বৰ্তি থাকিব পাৰে যদিহে নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ নবীকৰণ মাচুল দিলে।

(গ) পৰম্পৰাগত পেটেণ্ট: যিকোনো এজন ব্যক্তিয়ে যিজনে দেশ পৰম্পৰাগত কোনো সামগ্ৰী উদ্ভাৱন কৰিছে বা তেওঁৰ আইনগত ব্যক্তিয়ে পৰম্পৰাগত স্বত্বৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে

Scanned with CamScanner

হোৱা দেখা যায়।

৩. পেটেন্ট আইনমতে পেটেন্টৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা দাঙি ধৰা।

Ans: পেটেন্ট আইনমতে পেটেন্টৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীসমূহ হ'ল: (ক) সাধাৰণ পেটেন্ট (খ) সংযোজিত পেটেন্ট (গ) পৰম্পৰাগত পেটেন্ট।

(ক) সাধাৰণ পেটেন্ট: ধাৰা 6 (1) মতে মাত্ৰ এজন আবেদনৰ দ্বাৰা সাধাৰণ পেটেন্ট পাব পাৰি। ভাৰতীয় বা বিদেশী ব্যক্তি এজনে নিজৰ উদ্ভাৱনৰ সত্যতা প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবৰ বাবে তেওঁ বা তেওঁৰ আইনগত প্ৰতিনিধিয়ে উত্তৰাধিকাৰী বা কোনো মৃত ব্যক্তিৰ আইনগত প্ৰতিনিধিয়ে সাধাৰণ পেটেন্টৰ বাবে আবেদন কৰিব একলে বা যৌথভাৱে পাৰে। এইক্ষেত্ৰত ধাৰা 2 (1) মতে কোনো উদ্ভাৱিত সামগ্ৰী ভাৰতলৈ প্ৰথমে আমদানি কৰোঁতাজনক বা প্ৰথম বাৰ্তাবাহক বা প্ৰথম উদ্ভাৱক জনক ভাৰতবৰ্ষৰ বাহিৰত উদ্ভাৱনৰ সত্যতা বা প্ৰথম উদ্ভাৱক বুলি গণ্য কৰিব নোৱাৰি।

(খ) সংযোজিত পেটেন্ট: ধাৰা 54 (1) মতে সৰ্বপ্ৰথম পেটেন্টৰ আবেদনকাৰীয়ে সংযোজিত পেটেন্টৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে, যদিহে প্ৰথম পেটেন্টৰ আবেদন গ্ৰহণ নকৰাকৈ আছে বা ইতিমধ্যে গৃহীত হৈ আছে। যেতিয়া সৰ্বপ্ৰথমে পেটেন্ট ভংগ হয়, তেতিয়া সংযোজিত পেটেন্টেই স্বাধীন অস্তিত্ব লাভ কৰে আৰু উক্ত স্বাধীনতা প্ৰকৃত পেটেন্টৰ নিৰ্ধাৰিত সময়সূচীলৈকে বৰ্তি থাকিব পাৰে, যদিহে নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ নবীকৰণ মাচুল দিলে।

(গ) পৰম্পৰাগত পেটেন্ট: যিকোনো এজন ব্যক্তিয়ে নিজকে দেশৰ পৰম্পৰাগত কোনো সামগ্ৰী উদ্ভাৱন কৰিছে বা তেওঁৰ আইনগত ব্যক্তিয়ে পৰম্পৰাগত স্বত্বৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে

Scanned with CamScanner